

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 2. An Deus potuisset aliquos creare ad morte[m] nudo suo arbitrio
citra ipsoru[m] culpa[m]?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Quod Diabolo obijceretur, quod talium facinorum i-
pse auctor, & peccatorum inventor, puto quod aliqua ratio-
ne exonerare se hac posset invidia, & talin scelerum
particem de ipsorum voluntate vinceret: Quia etsi
deus est furor peccantium, probaret tamen se
non totum esse vim criminum. Quia ergo insipientia,
quae dementia dicitur, ad Dei referendum esse co-
gnitum, quod nec Diabolo in totum ascribi potest,
quod peccantium flagitijs, illecebrarum adiutor, non
voluntarium credendus est, esse generator: Nihil ergo
talium negotiorum Deus, praedestinavit ut fieret: nec
illam animam nequiter, turpiterque victuam ad hoc
veraciter fieret, praeparavit: Sed talem futuram non
ignorat, & de tali iuste se iudicaturum esse praefi-
cit. Atque ita ad praedestinationem eius nihil aliud
retrahitur, nisi quod aut ad debitam iustitiam retri-
butorem, aut ad indebitam pertinet gratiae largitae.

Obiectio 13.

Quod omnes illi fideles & sancti, qui ad aeternam
mortem praedestinati sunt, quando ad vomitum suum
relinquuntur, vitio quidem suo, hoc facere videntur:
Sed ipsius vitij causa est divina praedestinatio, quae il-
lis latenter libenterque bonas voluntates.

Idem blasphemiarum Spiritus perleverat, & a pre-
dicandis mendacijs, subiequens impietas non re-
cedit, quam profus vera ratio reprobat, & in cunctis
etiam ad divina condegnat. Quia omnibus quidem
a deo ad invidiam, a sanctitate ad turpitudinem
liberis, & ante finem vitae, nulla emendatione pur-
gatis, nihil aliud quam aeterna mors debetur: Sed ne-
cessitas est deo tribuere, causas talium minarum. Quia
etsi extrema scientia praecognitum habet, quod vi-
ciosumque meritis retribuitur sit, nemini tamen
per hoc quod falli non potest, aut necessitatem aut
voluntatem inulit delinquendi. Si ergo a iustitia, &
pietate quis deicit, suo in praecipis fertur arbitrio, sua
concupiscentia trahitur sua persuasionem decipitur. Ni-
hil ubi Pater, nihil filius, nihil agi Spiritus Sanctus;
nec ulli negotio quicquam divinae voluntatis inter-
venit: cuius opera multos scimus, ne laborentur re-
tro, nullos autem, ut laborentur impulsos. Hisce op-
pone illa piscatoriana in responsione ad parascenen
Veritatem: Cuiusmodi quomodo Deus myste-
ria regni caelorum Scribis & Phariseis absconderit.
Non certe invene. &c. ergo externe quatenus scilicet
excoerentes eorum excoeravit. Deinde pag. 6. ex om-
nibus illis scripturae dictis clare patet, incredulitatem
hominum a Dei praedestinatione, tanquam effectum
a causa pendere. Quam igitur axioma illud meum
de principe causa, in verbo Dei clarissime sit fundatum,
etque in illo pio qui haec perpendit, atque conside-
rat, iusta causa offensionis relinquitur. An obsecro
Deus non est causa peccati, qui causa est princeps in-
credulitatis? qui Piscatoris opinione ideo Christum
dare non indiget credere? An non haec sunt ineptissi-
ma blasphemiarum prodigiosa mendacia? Quod
etiam absolutum narrat, & meliorat, bis mentitur. Er-
rat non enim fingi potest vis odiendi, puniendi, nisi
multo, verum hac de re relegat quaestionem quartam
D. Martini Berani, quam cum in vsum hic descripsi.

QUESTIO II.

An Deus potuisset aliquos creare ad mortem
suo arbitrio citra ipsorum
culpam?

Quidam haereticos esse, qui asserunt Deum ali-
quos creasse ad mortem sine vilo ipsorum vi-
cio. Nam quaestio est, esto Deus neminem hoc modo
ad mortem creaverit, an saltem id facere potuisset, aut
etiam nunc posset, si vellet? Ratio dubitandi est, quia

cum Deus sit absolutus Dominus omnium creatura-
rum, cur non posset de ijs facere, & statuere pro suo
arbitrio: cur non posset aliquos si vellet citra culpam
ipsorum creare & praedestinare ad damnationem &
interitum? aut quis ei resistere? At contra, si faceret,
quomodo crudelis non esset? vide licet difficilis hic
nodus. Sed cum divina gratia facile illum dissolvam,
non tam meis quam Augustini verbis. 1. Res ita ha-
bet. Varia in Deo attributa spectari possunt, & quidem
quod ad praesens institutum attinet, haec tria potissi-
mum, Potentia, Bonitas, iustitia; quae omnia in Deo
infinita. Est enim ipse infinite potens, infinite bonus,
infinite iustus. Imo ut Patres & scripturae loquuntur
est ipsa omnipotentia, ipsa bonitas, ipsa iustitia. 3. Si
ergo spectemus praecise potentiam Dei, non spectata
bonitate & iustitia, sine dubio posset non solum ali-
quos, sed omnes homines creare ad mortem. Hoc e-
nim non repugnat ipsius infinitae potentiae. Quis e-
nim illi resistat? Hoc sensu dixit Augustinus in libro
de praedestinatione & gratia, capite 16. Si humanum
genus non cum debita morte, & peccati origine nasceretur, &
tamen ex ijs creator omnipotens in aeternum non nullas dam-
nare vellet interitum, quoniam omnipotenti creatori diceret, qua-
re fecisti sic? 4. Si vero spectes iustitiam Dei infinitam,
non potest suo arbitrio damnare, quos vult, nulla ip-
sorum culpa praexistente. Hoc asserit idem Augu-
stinus in Epist. 106. Ut quemadmodum nihil boni, ita nec
mali aliquid mereatur, non frustra videretur iniquitas, ut ex
ea vasa fierent in contumeliam. Et infra. Quemquam vero
immeritum & nulli obnoxium peccato, si Deus damnare cre-
ditur, alienus ab iniquitate non creditur. Et lib. 3. contra
Iulianum c. 28. Bonus est Deus, iustus est Deus. Potest ali-
quos sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest quen-
quam sine malis meritis damnare, quia iustus est. & Sanctus
Fulgentius lib. 1. ad Monimum capite 26. Notum est,
iram Dei dici non posse nisi ubi creditur hominis iniquitas pra-
cessisse.

5. Fortè occurreris duobus modis accipi posse, ut
Deus dicatur al quos damnare sine ipsorum culpa.
Primo quo ad executionem. Secundo quo ad praedestina-
tionem. Priori modo fore iniustum ex sententia
Augustini, non posteriori. Nam contra iustitiam ef-
ferret, re ipsa damnare aliquos qui nihil culpa contraxis-
sent. Non autem esset, praedestinare aliquos ad dam-
nationem, sine ipsorum culpa, & simul statuere, non
velle exequi damnationem, nisi mediante culpa. Hoc
facit Deus; illud non facit. Ego contra concludo; si
iniustus est, qui damnat hominem, sine peccato, ma-
gis iniustus est, qui praedestinat hominem ad peccatum
ut damnare eum possit. Recte Fulgentius libro 1. ad
Monimum c. 22. Nec iniustitia iusta diceretur, si puni-
endum reum non invenit, sed fecisse dicitur. Maior
vero est iniustitia si lapsa Deus retribuit poenam, quae
stantem praedestinasse dicitur ad ruinam. 6. Iam de
infinita Dei bonitate ita statuendum est. Repugnat
illi quatenus supplicijs addicere non praestitit ipsius
culpa. Hoc quidem discretis verbis in Augustino non
reperio. Sed tamen optime demonstrari potest. Nam
Deum infinite bonum esse, nihil aliud est, quam
infinite propensum esse ad benefaciendum. Et
haec ipsius natura, ut recte docet D. Thom. in 3.
parte q. 1. art. 1. ubi ex hoc principio sic concludit.
Ad rationem boni pertinet, ut se alijs communicet.
Ergo ad rationem summi boni, ut se summo modo
communicet. Deus autem summum bonum est: Er-
go ad rationem Dei spectat, se summo modo comu-
nicare, quod fit per incarnationem. Ergo similiter
concludo. Quo quis magis natura propensus est, ad
benefaciendum alijs, eo magis abhorret ab inferendo
malo, praesertim iniusto. Ergo qui infinite propensus
est ad benefaciendum alijs, infinite abhorret ab omni
iniusta

iniusto malo: Effet autem iniustum malum; Si quis prædestinaretur ad damnationem citra culpam suam, ut ex August. ostensum est. Ergo Deus qui est infinite bonus, maxime abhorret à tali prædestinatione. 7. Si ergo absolute quaras, posset ne Deus aliquem absolute creare, ut pereat, dicendum est, non posse quia repugnat ipsius infinitæ bonitati, & iustitiæ, tamen si non repugnat omnipotentia. Potest hoc illustrari simili exemplo. Nam si quæstio sit, an Deus hunc mundum quem decrevit conservare, possit hoc momento destruere & alium producere: Respondeo non posse. At non repugnat ipsius omnipotentia. Quid refert? satis est repugnare immutabili decreto voluntatis. Cum Becano sentit Augustinus l. 1. Retract. c. 9. Omnis autem pena si iusta est, peccati poena est: & supplicium nominatur.

QVÆSTIO III.

Quæ pena Meledictorum?

§. I. Ignis æternus, qui paratus est diabolo, & Angelis eius. Quædā exemplaria habent apud Fran-

ciscum Lucam. ὁ ἡτοιμασθὲν ὁ πῦρ τοῦ διαβόλου, quæ paravit pater meus diabolo &c. Diabolus Syrus vocat *La zelharza*, criminatorem. Ad contumeliam & desperationem hoc facit, quod infestissimo inimico tradantur excarnificandi, & non magis liberationem sperare possint, quam ipse dæmon. Origenes alterius generis ignem existimat. Calvinus improprie ignem dici vult. Augustinus l. 23. de civit. Dei c. 10. demonstrat, quomodo possint igne torqueri dæmones, & anima. Et c. 17. probat æternum ignem. Verum de prima quæstione, eo loco qui primus occurrit disserui c. 3. v. ultimo, & alibi. De altera etiam locus in Apocalypsi, & alibi commodior occurrit. Hoc solum notandum, nullam hic appellationem, nullum effugium esse: sed continuo executionem post sententiam videri. Continuo eunt hi in *eternum supplicium*, seu *supplicium æternum*, iusti in vitam æternam.

CAPVT XXVI.

1. **I** factum est: cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis. 2. Scitis, quia post bidden Pascha fiet, & Filius hominis tradetur ut crucifigatur. 3. Tunc congregati sunt principes sacerdotum, & seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Capphas. 4. & consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent, & occiderent. 5. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. 6. Cum autem Iesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, 7. Accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recubentis. 8. Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes: Ut quid perditio hæc? 9. potuit enim istud venditari multo, & dari pauperibus. 10. Sciens autem Iesus, ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. 11. Nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habebitis. 12. Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. 13. Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam eius. 14. Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes sacerdotum: 15. & ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. 16. Et exinde querebat oportunitatem ut eum traderet. 17. Prima autem die Azymorum acceperunt discipuli ad Iesum, dicentes: Vbi vis paremus tibi comedere Pascha? 18. At Iesus dixit: ut in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. 19. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, & paraverunt Pascha. 20. Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. 21. Et cecidit illis dicens: Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est. 22. Et contristati valde, ceperunt singuli dicere. Nunquid ego sum Domine? 23. At ipse respondens, ait: Qui intingit mecum manum in patibulo, hic me tradet. 24. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: va autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. 25. Respondens autem Iudas qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum Rabbi? At illi: Tu dixisti. 26. Cum autem eis accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite: hoc est corpus meum. 27. Et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis, dicens: 28. Hic est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum. 29. Dico autem vobis, non bibam amaro de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. 30. Et hymno dicto, exierunt in Montem Oliveti. 31. Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim, Percutiam pastorem & dispergentur oves gregis. 32. Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam. 33. Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. 34. Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. 35. Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt. 36. Tunc venit Iesus cum illis in villam, quæ dicitur Gethsemani, & dixit discipulis suis: Sedete hic donec vadam illuc, & oram. 37. Et assumpto Petro, & duobus filiis Zebedæ, cepit contristari & mensus esse. 38. Tunc ait illis: Tristes estis animæ usque ad mortem: sustinete hic, & vigilate mecum. 39. Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: verum tamen non sicut ego volo, sed sicut tu. 40. Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes, & dicit Petro: Sic non potuisti una hora vigilare mecum? 41. Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. 42. Iterum secundo abiit, & oravit, dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. 43. Et venit iterum, & invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati. 44. Et relictis illis, iterum abiit, & oravit tertio, eundem sermonem dicens. 45. Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis: Dormite iam, & requiescite, ecce appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum.